

A Dunai Vasmű vegyi üze-
me a gyógyszergyártásnak is
ad alapanyagot, mégpedig
natrium thioszulfátot, amely-
et gyártás „hulladék”-ol-
datokból nyernek. A vegyi-
művek szakemberei műszaki
fejlesztéssel olyan új tech-
nológiát dolgoztak ki, amely-
lyel a thioszulfát-termelést
a korábbiak kétszeresére
emelték. Az idén a tervek
szerint 900 tonna ilyen ve-
gyianyagot állítanak elő, és
adnak át a Kőbányai Gyóg-
yszerárnyárnak, ahol azt a
B-12 vitamin gyártásához
használik fel.

A vecsési káposzta titka

Az I. világháború dereka
táján, amikor szinte minden
áru eltűnt az üzletekből, új
cikk jelent meg a budapesti
piacokon: egy elefántcsont-
színű, különlegesen savanyú-
tót káposzta. Az éhes nagy-
város hozzájutott valaméhez,
ami igazán csak a bőség
napjaiban mutatja meg min-
den jólajándékát, amikor
keveredve a jó zsíros disznó-
hússal, átalakul toros és tölt-
ött káposztává, hírnevet sze-
rezve magának.

Hogy mi a titka a vecsési
káposztának?

A gondos növényápolás, a
finom szeletelés, a kelő hő-
fok az erjedéshez, a megfe-
lelő fűszerezés. Ez mind igaz,
de az is, hogy családról
családra száll a fűszerezés,
az erjesztés módja, őrzik a
titkot a káposztáskamrák, a
nagy káposztás hordók és
kádkák. Sokféle íratlan re-
cept, egyik ízetesebb, mint
a másik és az eredmény
mindig ugyanaz: úde szín,
éretten ropogós vágott ká-
poszta, zamatos levelek a
töltelék méltó burkolására,
gazdag vitamintartalommal.

És még valami: a vecsési
káposzta örök frissége.
Néhány heti érlelés után új
adagok kerülnek a hordók-
ba. Vásároljon valaki a torok
idején vecsési káposztát, épp
úgy frissen kap, mint az aki
a hűvtől töltött káposztá-
val kíván elbúcsúzni.

Hány éves az „elvtárs” kifejezés?

Napok alatt egy évet öre-
gedett egyik leggyakrabban
használt szavunk, az „elvtárs”
kifejezés. Születésnap-
ját ugyanis a nyelvészek
egészen a legutóbbi időkig
1843-ra tették, „keresztapa-
ként” pedig Vahot Imrét, az
ismert újságíró, író, Kos-
suth Pesti Hírlapjának egy-
kori rovatvezetőjét tartották
számon. Az újabb kutatások
során azonban egy esztendő-
vel korábbi dátát szöveg-
részre bukkantak, amelyben
már előfordult az „elvtárs”
kifejezés.

A Magyar Tudós Társaság
1842. évi 11. nyilvános köz-
gyűlésén Széchenyi István
mondott megnyitót — beve-
zető szavait azonban a Pesti
Hírlap névtelen cikkírója
meglehetősen éles észrevéte-
lekkel kommentálta. A sajtó-
riport nem sokat váratoit
magára: Kállay Ferenc, a
Világ hasábjain visszautasít-
ta a szerinte támadó han-
gú tudósítást: „az érdemeket

Az 1920-as, 30-as évek
térképein következetesen
Tarjántelepek minősítik ezt
a területet. Aminek pedig
rendkívül degradáló jelenté-
se van a mi településtörténe-
tünkben. A mondott időből
100-ig menő városismertető,
kalauz, építészeti munkát
elősorolhatunk, egy sem fog-
lalkozik a körgáton belül, de
a városközponton kívül eső
telepek világával. Itt nincs
jeles épület, csak emberek,
akik talán lehetnének jele-
sek, azonban senki sem törö-
dik velük.

Visszont, ha nem is köz-
vetlenül a mi tarjáni kérdé-
seinkkel foglalkozik, mégis
fényt vet, mivel telep, telep,
az itteni állapotokra is dr.
Czibula Antal: A gazdag vá-
ros szegénysége című mun-
kájának itt következő rész-
lete.

„Nem tisztára szegedi jelen-
ség a lakásincég. Első oka a
háború. Szegeden az összeomlás
után lett kirívóbb a baj, ami-
kor megkezdődött a város felé
özönlés. Jöttek az elzúgó fal-
lusi jegyzők, az itt-ott megriasz-
tott tőképézesek, a háború
esélyek gazdagjai. És jöttek visz-
sa a frontokról, a fogságból az
elők. És főtseperedett egy ge-
neráció. Lakás kellett. Amit a
város épített, az újszegedi és
Cserepes sori, valamint más ter-
ületeken az azok szükségletek
voltak, abba kisméltok egyéne-
ket, katonákat, hivatalnokokat
engedett be. Néhány háromeme-
letes bérház is elkészült, zám-
begyetemi tanároknak.

A munkásoknak szükségletek-
ségeket épített a tekintetes tanács
arra az esetre, ha elmi csapás
folytán költöznie kell a prole-
tárnak. Két helyen épült egy
fedél alá 20-20 szükséglakás,
amely egy szobából áll, s ez a
konyha is együtt. Ebben is
csak néhány hétfő tük meg
a valamit oknál fogva lakás-
lanná vált lakót. A lakásincég
teljesítésére legelőbb az érdekelt
szegényemberek tettek, akik ne-
hezen felhalszott kölcsönökből,
a város által kijelölt helyeken
vályogputrikat emeltek föl. Így
kelekeztek a körgáton kívüli
telepek...

Az építkezésnél használt anyag
túnyomórészt vályog és földből
vert fal. Ezért csodálkozott az
ember, amikor az Országos Sta-
tisztikai Hivatal ezen évekből
kimutatásait olvasta, amely sze-
rint Szegeden a lakóházak 80
százaléka vályogból épült. De
mit tehet a szegényember? Cse-
metéi bőven vannak, mert va-
gyon hián az egyke vagyon-
fenntartó gondolata nem hód-
ít közöttük. Nagy családdal
pedig legjobban, ha maga él az
ember, mert legelőbb helyen a
mord háziurak, akik délutáni
nyugalmaikat féltik, nem is en-
gedik be lakónak a többgyer-
mekes szülőket. Meri ugyan há-
ziúr szemmel is szép a Szent-

múltányani tudó... egész
más szempontokból szóltot
volna a tudós társaság ülé-
séről, s a második elnök
megnyitó beszédéről, ha már
csakugyan kellett valamit
szólni azelőtt, míg nyomta-
tásban olvashatjuk az itt
előre kíméletlenül megbírált
beszédet, mely bírálatban
épen a nyomosság hiányzik,
mire pedig főleg számolt a
névtelen, hogy maga, s elvtársai
bosszúját némileg az
által elpalástolhassa.”
Széchenyi is reflektált a
„critica ostarának csapdosá-
sára” és válaszában ő is
használta az elvtárs szót. Az
újabbban fellett és a már ed-
dig is számon tartott idéze-
tek egyébként azt a véle-
ményt támasztják alá, hogy
az „elvtárs” aposztrofálás
kizárólag azokat illette a
múlt század 40-es éveiben,
akik reformkori, ellenzéki
haladó politikusként elvi
azonosságot vallottak és tar-
tották.

Rothschild-sztori

Rothschild báró de egy penny bor-
ravalót sem adott. A kocsis ránézett
a pénzre és szem-
rehányóan azt
mondta:
— Hát, báró úr,
a fia nagyobb ga-

vallér. Ó egy font
borravalót adott!
Az öreg Roth-
schild elnevette
magát:
— Könnyű ne-
ki, milliomos ap-
ja van!

CSÜTÖRTÖK,
1970. JANUÁR 15.

Tarján teremtése

2. A telepek sorsa

írás, de ha a nyugalmuk forog
kockán, hát ök nem szívesen
engedik közelükbe a kisdede-
ket.”

Tarján ebben az időben
ereszt az eddig lakatlan te-
rületre felé utcasort, az ak-
kori Vásárhelyi sugárút, ill.,
mai József Attila sugárút
felső részétől indulva. Néhány
utcájából két egymástól kü-
lönálló is Tarján nevet vi-
selt. Néhány utcájából máig
is három egymástól függet-
len utca viseli a Tarján ne-
vet.

Az ONCSA révén épült
„Horthy-telep” már beljebb
húzódtott a Csapó, Polyák fé-
le földekre. A terület belső-
sége azonban még mindig
változatlan. A Czibula Antal
művében említett egyik
szükséglakás, a Dzsumbuj,
ahogy itt nevezték, az új
építkezések elől bontódott le
az első ütem előkészítései
során, s abból majdnem 100
lakost költöztettek ki.

A telepek a külvárosok ba-
jait mind előrkölték. Nincs
útburkolat, járda, csatorna,
víz és közvilágítás. Intő pé-
lda a jövőnek. Új városrészt
csak úgy szabad építeni, ha
a városias életmód minden
feltételét meg tudjuk te-
remteni benne.

Szeged város védgáton be-
lüli területe 1790 hold, ebből
Tarjáné 120 hold. A tervek
szerint ráépül 6-8 és fél
ezer lakás, kb. 18-20 ezer
lakossal. Hivatalosan az épít-
ők kertészdülőnek tekintet-
ték a területet. De az új há-
zak felhúzása 1974-ig, az
építkezés befejezéséig 280-
300 régi lakóház lebontását
teszi szükségessé. Ez sem
kics gond. Nem csupán az
óházak kisajátítása, megvá-
sárlása, a lakók elhelyezése
szempontjából.

Ezeket a házakat emberek
lakták. Némely ház, ahogy
előbb felsoroltuk, egész élet
eredményeképpen épült.
Némely ház minden marék
sara lakógazdájának verité-

kével elegyest ragasztotta
össze a hajlékot. A költözés
sokak számára (350 család)
fájdalmat jelent. A fájdalom
érzelmi forrásokból fakad.

„Itt születtem, ide házasodtam.
Itt életem legszebb fiatal éle-
temet, virágzó éveimet. Itt szü-
lettek gyermekem. Apám épít-
tette meg. Mennyit dolgoztam
vele!”

Van, akinek megváltás,
hogy a háza így elkel, mivel
már talán dűledező, új anya-
g kellene az újhoz. Tehát
megváltás.

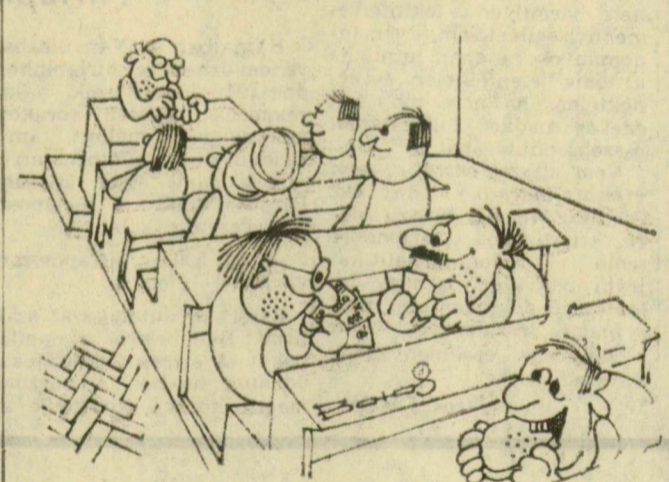
„Dehát hová lössz az epór-
fám arnyéka, abban jó kisszé-
kőm, üldögélni helyem? Hova
lössz a kiskapu nyikorgása, ha
gyűn be rajta valaki? Hova lösz-
nek az ismerős lábak koppaná-
sai, ha hajnalonta elbaktatnak
alatta az embőrk, ha este jö-
nek hazafelé? En arrul mindrül
tudtam, kinek a lába cipője
koppan. Hova lösznek azok a
koppanások az én odafigyelésem
nélkül? Szokatlan, idegen, is-
meretlen környezetbe kerülnek
az emberek.”

A szomszédi kapcsolatok
szétpattognak, s talán még a
haragosok is hiányoznak
majd.

Az elköltözés gondja más
billentyűk mögül jön. Aho-
vá költözöm, nem lesz helye
a kaptáramnak, a lóvakarónak,
a meszesládának, a fél-
fenekű hordónak, a kereszt-
vágó fűrésznek, a... a...
Am az építkezés elkezdődött,
s még alig száraz a lakás, az
elkészült ház költözők és be-
költözők éltszivajával
szózik teli. Ablakaiban virá-
gok, függönyök, esti lámpái-
ban értelmes fények gyúlnak,
s élő organizmus már. Az
Építkezés pedig zajjal, porral
a beköltözötteknek talán
sok kellemetlenséggel, de fo-
kozatosan halad. A falak
fölmagasodnak az egykori
kis házak helyén. Az új, a
még el nem bontottak sarkát
taposva, s maga elől hessen-
ti el.

(Folytatjuk.)

Szülői értekezlet

Szolgáltatásnak is jó, tá-
jékoztatásnak még inkább,
hogy időről időre olvasha-
tom: „Vegyem? Ne ve-
gyem?” azt a bizonyos áru-
cikket, amelyre a szakér-
tők megállapítják, mint az
iskolások lecke-feleletéről
szokás: jó, közepes, gyenge,
kiváló. Mielőtt táskarádiót
akartam vásárolni, ugyan-
csak eligazítottak a szak-
értők, hogy mit milyen tu-
lajdonságáért érdemes meg-
vennem, s azt mennyiért
kaphatom.

— Kifűnő ez a tájéko-
ztatás — morfondiroztam
magamban —, ezután cég
legyen a talpán, amelyik
rám akar sózni gyenge vagy
közepes árut, holott én a
pénzemért jót és kiváló
akarok. Szinte gondoltam,
hogy a múlt év végi ünne-
pek előtt sem hagynak cser-
ben a szakértők. Általuk
igazodtam el, hogy milyen
palackozott italt érdemes
venni abból a sokféleség-
ből, amit át- meg össze-
vissza érlelnék és kereszt-
telnek a pincészetek.

Igaz, arra nem volt mó-
dom, hogy tájak szerint ve-
gigkóstoljam az összes bor-
termést és abból is a leg-

Lehet egy osztályzattal jobb is?

kiválóbbakat, már ami az
újabb specialitásokat illet.
ve elnevezésüket illet. El-
végezték ezt helyettem a
szakértők, ugyancsak osz-
tályozás szerint. S ami kü-
lönösen jól esett: a mi tá-
júnk tőkéiről szakajtott
szülő leve, a Boszorkányt
csépp elnevezéssel kiérde-
mélte a szakértők elismer-
ését, következtetésként en-
nek alapján vásároltam az
ünnepekre.

— Ei! — kiáltottam fel.
— Kifűnő ez a tájéko-
tatás. Pincészet legyen a tal-
pán, amelyik ezután jó
pénzért megittatja velem a
lőret.

Joggal elvártam ezek
után, hogy 1970-ben is előt-
tem járnak majd a szak-
értők. Nem csalódtam be-
nük, mert mentek is én-
előttem, mégpedig a cipő-
üzletekbe. Ezúttal csak a
gyermeklábellenket sorolták

DÉLMAGYARORSZÁG

A NAP HÍREI: SZOVJET KÉZEN A NAGY FŐVÁ-
ROSI PÁLYAUDVAROK — A SZÖVETSÉGESEK FEL-
MORZSOLTÁK A BELGIUMI NÉMET ÉKET — HOL-
LANDIÁBAN A NÉMETEK A POLGÁRI LAKOSSÁG-
NAK MEGTILTOTTÁK AZ UTAZÁST — HIVATALI
ESKÜT TETTEK AZ IGAZOLÓ BIZOTTSÁG TAGJAI

Segítség orosz kórházaknak

Ismeretes a polgármester-
nek az a felhívása, amelyben
Szeged város és a tanyavilág
közönségétől 2 ezer párnát,
2 ezer paplant és takarót, 2
ezer lepedőt és egyebeket
kért az orosz sebészfélteknek
felállítandó kórház felszere-
léséhez... Olyan hatalmas
tömegek ostromolták reggel
8 órától délután 4 óráig szü-
net nélkül az átvevő köz-
pontot, amilyenre nálunk a
háború története óta nem
volt példa. Egyszerű mun-
kások, szürke kis öregasszo-
nyok, jól öltözött emberek
és a polgárság minden ré-
tegeinek képviselői egyfor-
mán részt kértek a segély-
akcióból. A nap minden
órájában, percében ágyne-
mút, párnákat, takarókat, s
egyéb ágyfelszereléseket vi-
vókt egész karavánja igye-
kezett az Arany János utca
felé, ahol két házban és öt,
egyenként 3-3 szobás lakás-
ban folytatták a gyűjtést. Az
önkéntes adományok messze
túl fogják haladni az igény-
nyelt mennyiséget. Az is a
jó szívvel történt adakozás
mellett tansúkkodik, hogy
mindenki frissen mosott, ra-
gyogóan tiszta huzattal vitte
be a gyűjtőhelyre adomá-
nyát.

lóján találnak szállást. Utca-
sorok vannak egyetlen ágy-
egyetlen szekrény nélkül.
Szinte döbbenetes kép, ha
az ember visszaemlékezik,
hogy Pestszentlőrinc, Pest-
szenterzsébet és a többi Bu-
dapest környéki városok
milyen élénkek, milyen túl-
zsúfoltak voltak.”

Katonák zeneórán

Egy zeneiskolai látogatás-
ról szóló riportból: „Néhány
fiatal orosz katonát ment be
előttem a zeneiskola kapu-
ján. Az oroszok — köztudo-
mású — rajonganak a zené-
ért, s az épületből kiszűrődő
zenehangok csalták be őket.
Alig lépünk be a kapubolto-
zat alá, a hangosan beszél-
gető, nevetgélő fiatal orosz
katonák megtorpannak,
mintha templomba léptek
volna. Leveszik sapkájukat,
eloltják cigarettájukat. A
lepcsőfeljárót zöld növények
díszítik, s az egész olyan
hangulatos, hatásos benyo-
mást kelt, hogy nem csodál-
koznak a szövetséges bajtár-
sak viselkedésén. Mégis: el-
gondolkoztató, hogy mennyi-
re megtisztelik az orosz had-
sereg fiatal tagjai a muzsi-
kát. Ebből fogalmat alkotha-
tunk arról, hogy milyen gyö-
nyörű zenekultusz lehet ná-
luk, odahaza...”

Országjárás

Vas Zoltánnak „Amíg
magyar a magyar — emle-
kezni fog...” című cikké-
ből: „Jártam Soroksáron,
Pestszentlőrincen, Pesterzsé-
beten, Ercsiben, Kispesten
és Kőbányán. Valamennyi
felsorolt helyen — kivéve
Kőbányát — egyetlen lelket
sem találtam. A németek ki-
kergettek ezekből a városok-
ból mindenkit és elvittek
mindent, de a szoros ér-
telmében mindent. Az orosz
katonák a házak pusztá pad-

Egy kis emlékeztető

Újra megindult a Délma-
gyarországban az anyaköny-
vi hírek rovata. Kik kötöt-
tek házasságot 1945. január
elején Szegeden? Jakab
László és Varga Anna; Réti
György és Dóczi Mária;
Cziner István és Braun Ju-
lianna; Barta János és
Marksteiner Olga. Azon a
hétén összesen 8 fiú és 8
kislány született.

Hát itt a bökkenő! Mint
egyszerű olvasó, nem ér-
tem, hogy a közepes és
gyenge minőségűt is lehet
annyit kérni szabott áron,
mint amennyit fel is tűn-
tetnek. Mert ki sajnálja a
jót és a kiváló árúért a
pénzt? Senki. De hogy a
gyengét és a közepest is
busásan megfizetessék ve-
lem, hát ezt nem értem,
hogy miképpen fér meg a
szakértők fejében. Állító-
lag minden termékfeleséget
először meókok guszálnak,
mérícskélnek nálunk. Kö-
vetkezésképpen gyenge
munkát nem engednek át
a kezükön. Vagy mégis?...

Ejnye, ejnye! Hát kinek
ez? Nekem nem, egyet-
len más vásárlónak sem.
Iparunk jó hírnevét sem
fémjelzi és a szakértők is
kifogásolják. De legalább
úgy kifogásolnák már, hogy
a közepes és a gyenge mi-
nőséget annyira leárazták,
hogy elvegyék az előállító
cégek kedvét a pénzpocé-
koló termékek gyártásától
és ilyen minőségű áruk
külföldi behozataltól. Már
ez is lenne valami.

Lódi Ferenc